

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'לו

ערב שבת קודש

פרשת נשא

א' בסיוון התשע"ד

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

א' בסיוון ה'תשע"ד - ח' בסיוון ה'תשע"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	א' בסיוון	הל' בכורים פרק ו-ח.	הל' זכיה ומתנה פרק ג.	מ"ע קלג. קמג. קמד.
ש"ק	ב' בסיוון	פרק ט-יא.	פרק ד.	מ"ע פ. פא.
א'	ג' בסיוון	פרק יב. הל' שמיטה ויובל.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מ"ע פב. קלה. מל"ית רכ. רכא. רכב.
ב'	ד' בסיוון	פרק ג-ה.	פרק ו.	מל"ית רכג. מ"ע קלד. קמא. מל"ית רל. רלא.
ג'	ה' בסיוון	פרק ו-ח.	פרק ז.	מ"ע קמ. קלו. קלו. מל"ית רכד. רכה. רכו.
ד'	ו' בסיוון	פרק ט-יא.	פרק ח.	מ"ע קלח. מל"ית רכז. מ"ע קלט.
ה'	ז' בסיוון	פרק יב-יג. שאלו שלום וגו'. ספר עבודה והוא ספר שמיני.. הל' בית הבחירה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ט.	מל"ית קסט. קע. מ"ע קפג. מל"ית רכח. מ"ע כ.
ו'	ח' בסיוון	פרק ב-ד.	פרק י.	מל"ית עט. פ.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה	
8.08	7.40.3	1.13	12.38	9.05	5.44	4.37	4.11	3.04	ו', א' בסיוון
8.08	7.40.9	1.14	12.38	9.05	5.43	4.37	4.10	3.03	ש"ק, ב' בסיוון
8.09	7.41.5	1.14	12.39	9.05	5.43	4.37	4.10	3.02	א', ג' בסיוון
8.10	7.42.1	1.14	12.39	9.05	5.43	4.36	4.09	3.02	ב', ד' בסיוון
8.10	7.42.6	1.14	12.39	9.05	5.43	4.36	4.09	3.01	ג', ה' בסיוון
8.11	7.43.1	1.14	12.39	9.05	5.42	4.36	4.09	3.00	ד', ו' בסיוון
8.11	7.43.7	1.15	12.39	9.05	5.42	4.35	4.08	3.00	ה', ז' בסיוון
8.12	7.44.2	1.15	12.39	9.05	5.42	4.35	4.08	2.59	ו', ח' בסיוון

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור החרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להתמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
7:03	8:21	7:18	8:24	7:11	8:25	7:19	8:22	7:19	8:22
7:05	8:23	7:21	8:26	7:14	8:28	7:22	8:24	7:22	8:24
7:07	8:25	7:22	8:28	7:15	8:29	7:23	8:26	7:23	8:26

עורך אחראי: לוי יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il

קבלת התורה מתוך אהבה

כאשר ניגשים למתן־תורה מתוך תנועה של יראה, הרי זה פועל שונהלים ונעמדים מרחוק, "וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק" • לעומת זאת, הגישה הטובה והנעימה יותר היא, יראה הבאה מצד אהבה • עניין זה נוגע גם לקיום המצוות, שמצד גודל אהבתו להקב"ה הרי הוא ירא להיות נפרד ממנו, ומצד זה נזהר בשמירת מצוות לא־תעשה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

וכידוע⁶ שהיו תנאים שעיקר עסקם היה בנגלה דתורה, וכמו כן היו גם "מארי קבלה"; ואילו עניינו של רשב"י היה בשני העניינים – בנגלה ובפנימיות התורה, כיוון שרשב"י חיבר נגלה דתורה ופנימיות התורה יחד, דהיינו שגם בנגלה דתורה גילה את הפנימיות שבה.

וכן הוא גם בנידון־דידן, שמאמר הזוהר "אנן בחביבותא תליא מילתא" אינו סותר לדברי הגמרא "אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע", אלא שבזוהר מגלה את פנימיות הפירוש בגמרא – שהיראה הרצויה היא באופן ש"בחביבותא תליא מילתא", היינו, שגם היראה צריכה להיות מצד אהבה, כמבואר בתניא⁷ שישנו "דחילו הנכלל ברחימו".

ג. וביאור העניין:

כדי לבוא לידי יראה – ישנם שני אופנים: אפשר לבוא לידי יראה על־ידי התבוננות השייכת ליראה, ואפשר לבוא לידי יראה על־ידי אהבה, שזהו עניין "דחילו הנכלל ברחימו". וזהו מה שכתוב בזוהר "אנן בחביבותא תליא מילתא" – שהיראה דמתן־תורה צריכה להיות יראה שמצד אהבה.

כאשר ניגשים למתן־תורה מתוך תנועה של יראה – הרי זה פועל שונהלים ונעמדים מרחוק ("מען שרעקט זיך אפ און מען שטייט פון ווייטן").

א. במתן־תורה נאמר¹ "וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק", דהיינו שבני־ישראל עמדו בתנועה של יראה. ולכן אמר להם משה רבינו "אל תיראו"², דהיינו שלא יעמדו בתנועה של יראה.

אבל בנוגע לדורות – איתא בגמרא³ "מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע, אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע", דהיינו, שהעניין דמתן־תורה שישנו באופן תמידי – כפי שאנו אומרים "נותן התורה", לשון הוה⁴, כיוון שמתן־תורה ישנו בכל יום ויום, ובפרט בחג השבועות, "זמן מתן תורתנו" על כל השנה – צריך להיות מתוך יראה דווקא.

והנה, אף־על־פי שבגמרא נאמר שצריך להיות עניין היראה, הרי בזוהר⁵ (בחלק שאומרים ב"תיקון ליל שבועות") איתא להיפך – "התם (במתן תורה) יאות הוה למהוי דחיל, אנן בחביבותא תליא מילתא", דהיינו שצריך־להיות התנועה דאהבה, היפך היראה.

ב. ויש לבאר תיווך הדברים – בהקדים שספר הזוהר הוא חיבורו של רשב"י, שעניינו הוא החיבור דנגלה דתורה ופנימיות התורה.

(1) יתרו כ.טו.

(2) שם.יז.

(3) ברכות כב.א. וש"נ.

(4) ראה של"ה כה.א. לקו"ת תזריע כג.א ובכ"מ.

(5) ח"ג קכ"ח.א.

(6) ראה סה"מ מלוקט ח"ב עמ' שב ואילך. וש"נ.

(7) ספי"ט.

להיות אהבה וגם יראה – מהי הפעולה בכך שלא יסור "מאהבה שנתחנך והורגל בה", בשעה שצריך להיות גם יראה? – אך הביאור הוא על-פי הנ"ל, שהיראה באה מצד האהבה.

וזהו מה שכתוב בזוהר "אנן בחביבותא תליא מילתא" – שהדרך ללימוד התורה וקיום המצוות, הן קיום מצוות עשה והן קיום מצוות לא-תעשה, הוא באהבה ("בחביבותא"), דאף שהשורש דמצוות לא-תעשה הוא יראה – הרי היראה גופא צריכה להיות מצד אהבה, כנ"ל.

ד. והנה, דובר לעיל¹³ שההכנה למתן-תורה צריכה להיות על-ידי אהבת ישראל, שכל בני-ישראל יהיו יחד "כאיש אחד", כמו שכתוב במתן-תורה "ויחן", לשון יחיד, "כאיש אחד בלב אחד"¹⁴.

וכשם שנתבאר לעיל שאהבה היא הדרך (לא רק למצוות עשה, אלא) גם למצוות לא-תעשה, כן הוא גם באהבת ישראל – שהאהבה צריכה להיות לכל בני-ישראל בשווה, מבלי הבט על פשעי הזולת, שהרי האהבה להזולת צריכה להיות כמו האהבה לעצמו, כמו שכתוב¹⁵ "ואהבת לרעך כמוך", והרי בנוגע לאהבת עצמו נאמר¹⁶ "על כל פשעים תכסה אהבה".

וכאשר ישנה אצלו האהבה לזולת באופן זה (מבלי הבט על מעמדו ומצבו כו') – אזי מעורר גם את האהבה מלמעלה אליו באופן זה, כמו שכתוב¹⁷ "אהבתי אתכם אמר הוי", מבלי הבט על מעמדו ומצבו הלא טוב.

ועל-ידי זה – ביכולתו לילך למתן-תורה ולקבל את התורה, ובדרך ממילא – לקבל גם את "טבעת הקידושין" שנתן הקב"ה במתן-תורה, שזהו מה שכתוב¹⁸ "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה גו"¹⁹.

וכפי שהיה בשעת מתן-תורה – "וירא העם ויגועו ויעמדו מרחוק" (ועל זה איתא בזוהר⁸ דקאי על "העם" דייקא, דהיינו הערב רב, ולא על בני-ישראל האמיתיים):

ואילו הגישה הטובה והנעימה יותר ("גשמאקער און בעסער") היא – היראה הבאה מצד אהבה. ועניין זה נוגע גם לקיום המצוות – שמצד גודל אהבתו להקב"ה הרי הוא ירא להיות נפרד ממנו, ומצד זה נזהר בשמירת מצוות לא תעשה.

וכאשר היראה היא מצד אהבה, אזי גם ההמשכה מלמעלה היא באופן אחר: בכלל, ישנו חילוק בין מצוות עשה ומצוות לא-תעשה – ששמירת מצוות לא תעשה פועלת רק הדחה וצחצוח הכללי, אבל לא המשכת אור, ואילו קיום מצוות עשה פועל המשכת אור. אבל כאשר היראה היא מצד אהבה – אזי נפעל גם על-ידי שמירת מצוות לא-תעשה (לא רק הדחה וצחצוח הכללי, אלא גם) המשכה.

ד. העניין האמור – שהיראה צריכה להיות מצד אהבה – מתאים גם על-פי נגלה דתורה: יראה – היא מצוות עשה, והרי השורש לכל מצוות עשה הוא אהבה (כידוע⁹ שיראה היא שורש למצוות לא-תעשה ואילו השורש למצוות עשה הוא אהבה דווקא). וכיוון שהשורש ליראה (כמו לכל שאר מצוות עשה) הוא אהבה – צריכה גם היראה עצמה להיות מצד אהבה.

ועל-פי זה יש לבאר מה שכתב אדמו"ר הזקן ב"חינוך-קטן"¹⁰ בעניין "חנוך לנער על-פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה"¹¹, ומקדים לבאר ש"שורשי עבודת ה' ויסודותיה הן דחילו ורחימו, היראה שורש ויסוד לסור מרע והאהבה לועשה טוב", ולאחר שמבאר בארוכה כמה מדריגות באהבה, מסיים "אך כי יפול לא יטל כתיב¹²... כי נשאר בה בחינת רשימו ממדריגתו הראשונה, אך עיקרה מאהבה שנתחנך והורגל בה מנעוריו" – דלכאורה אינו מובן: כיוון ש"שורשי עבודת ה' ויסודותיה הן דחילו ורחימו" (כמו שכתב לפני זה), היינו, שצריך

13 שיחת ש"פ במדבר, מבה"ח סיון ס"ז. סי"ד (לעיל חי"א עמ' 276 עמ' 279). וראה גם שיחת שבת מבה"ח סיון דאשתקד (תורת מנחם – התוועדות ח"ח עמ' 169 ואילך) [נזכרת במכתב כ"ט אייר שנה זו (אגרות-קודש ח"ט ע' עז)].

14 יתרו יטב ובפרי"י. וראה מכילתא שם.

15 קדושים יט, יח.

16 משלי י, יב.

17 מלאכי א, ב. וראה זהר שבערה 5.

18 בחוקותי כ, ד.

19 ראה אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה ריש עמ' רעז

8 ח"ג קכה, רע"ב (ברע"מ).

9 תניא פ"ד. וראה ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות" לשם (ע' מט). וש"נ.

10 עה, ב. ואילך.

11 משלי כ, ו.

12 תהילים לו, כד.

* * *

- כדמוכח מזה שמתן-תורה לא יהיה עוד הפעם²², ועל-כרחך צריך לומר שעתה (בשעת מתן-תורה) ניתנה גם פנימיות התורה, אלא שעניין זה יתגלה לעתיד -
 וגם נגלה דתורה לקחו באופן שלמעלה מטעם ודעת, ועל-ידי פנימיות התורה -
 לכן, גם ההוספה שמקבלים בחג השבועות -
 צריכה להיות בב' העניינים: הן בנגלה דתורה והן בפנימיות התורה, בכל יום ויום.

(קטעים מהתוועדות יום ב' דחג השבועות, ה'תשי"ד.
 תורת-מנחם כרך יב, עמ' 43-25 - בלתי מוגה)

1. בהתוועדות חג השבועות תש"ד²⁰ - אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכשם שבכל ראש-השנה צריך כל אחד לקבל על עצמו עניין חדש, כך בכל שנה בחג השבועות, זמן מתן תורתנו, יש להוסיף שיעור לימוד בכל יום.

וברצוני להוסיף בזה מדילי - אף שעניין זה לא נאמר אז על-ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר:
 כיוון שמתן-תורה היה לא רק על נגלה דתורה, אלא גם על פנימיות התורה²¹,

(נעתק ב"היום יום" כח תשרי). וראה גם שיחת יום ב' דחג השבועות דאשתקד סכ"ב (תורת-מנחם - התוועדויות ח"ח עמ' 221).

20 (יום א' דחג השבועות ס"ז (סה"ש תש"ד עמ' 129).
 21 (ראה גם שיחת יום ב' דחג השבועות דאשתקד סמ"ה (תורת-מנחם - התוועדויות ח"ח עמ' 241).

22 (סה"מ תרנ"ו עמ' שנו. המשך תרס"ו עמ' כג. שם ע' תקמו.
 תרע"ב ח"א עמ' שסו. סה"מ עטר"ת עמ' רצא. תרפ"ה עמ' קצט. תש"ט עמ' 57. ועוד.)

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב'4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 138 ש"ח (ב'2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

החידוש במ"ת: גילוי אלוקות מעין לעתיד

"במהרה בימינו יבוא ויגאלנו כן יהי רצון אמן"

מענייני התורה שזמן לימודם בערב חג השבועות – סיום מסכת סוטה: ידועה ההוראה (ביחד עם נתינת כוח) של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ש"נוהגים ללמוד בימי הספירה מסכת סוטה – נוסף על שיעורים הקבועים – דף ליום דף ליום". ועל-פי זה, בערב חג השבועות, יום המ"ט דספירת העומר, הסיום ד"שבע שבתות תמימות תהינה" – לומדים דף מ"ט (הדף האחרון) דמסכת סוטה, עד לסימונו וחותמו, סיום המסכת... הגירסה ברוב דפוסי הש"ס היא – שלאחרי הסיום ד"לא תיתני ענווה דאיכא אנא", הובאה גם הברייתא "רבי פנחס בן יאיר אומר זהירות מביאה לידי זריזות וכו' וקדושה מביאה לידי ענווה וענווה מביאה לידי יראת חטא ויראת חטא מביאה לידי חסידות וכו' ותחיית המתים בא עלידי אליהו הנביא זכור לטוב במהרה בימינו יבוא ויגאלנו כן יהי רצון אמן". ובהתאם לכך, יש לבאר את הקשר והשייכות של הברייתא דרבי פנחס בן יאיר לסיים ד"לא תיתני ענווה כו", כדלקמן.

והעניין בזה:

בסיום מסכת סוטה מדובר אודות "עקבות משיחא", סיום הגלות, עלידי מעשינו ועבודתנו בפרטי העניינים שנתבארו בברייתא דרבי פנחס בן יאיר, עד לסיים העניין, "תחיית המתים בא עלידי אליהו הנביא זכור לטוב במהרה בימינו יבוא ויגאלנו כו" – בשורת הגאולה עלידי אליהו הנביא, "מבשר טוב", "קול מבשר מבשר ואומר".

כלומר, שבסיום מסכת סוטה מודגש העניין דהפיכת ה"גולה" (גלות) ל"גאולה" – עלידי זה שממשיכים ב"גולה" אל"ף, אלופו של עולם, עד כדי כך, שבעולם-הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו, מתגלה עצמות ומהות, באופן ש"לא יכנף עוד מוריק".

וזהו הקשר עם עניין הענווה ("לא תיתני ענווה דאיכא אנא") – מכיוון שגילוי אלוקות, ועל-אחת-כמה: וכמה שלימות הגילוי דלעתיד לבוא, פועל עניין של ענווה (ביטול), כפי שמבאר רבינו הזקן באיגרת הקודש ש"כל הקרוב אל ה' ביתר שאת והגבה למעלה מעלה צריך להיות יותר שפל רוח למטה מטה".

ועניין זה שייך במיוחד ל"זמן מתן תורתנו" – כי החידוש דמתן-תורה הוא ביטול הגזירה דעליונים לא יירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים, היינו, שיומשך גילוי אלוקות בעולם-הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו, עד לתכלית השלימות דלעתיד לבוא, ש"כבר היה לעולמים מעין זה בשעת מתן-תורה".

(משיחת ערב חג השבועות תשמ"ז; התוועדות תשמ"ז, כרך ג, עמ' 386-387 – בלתי מוגה)

בשליחות הרבי לכותל המערבי

מאז שחרור ירושלים בשנת תשכ"ז נתבקשו קבוצות וגם יחידים, על ידי הרבי לבקר במקום ממנו – "מעולם לא זזה שכינה" • במשך מספר שנים, וב'שלושת השבועות' של תשל"ה במיוחד, ביקש הרבי לפקוד את הכותל המערבי, לקיים בו תורה, תפילה בהתעוררות, וצדקה – בציבור, וכן 'סיום מסכת' המביא ל"שמחה פורצת גדר" • פרק מתוך הספר "עיר הקודש והמקדש" – במשנתו של הרבי

דרך חברון (ראה אגרות קודש אדמו"ר האמצעי מכתב לב (קה"ת, ברוקלין תש"מ), וכ"ה בילקוט ראובני (חיי שרה כג, ט) ממגלה עמוקות אופן רמט ובספר יונת אלם – לבעהמ"ח כנפי יונה – פט"ו). ואולי יש לתוודך ולפרש שמחברון עולות התפילות לירושלים ולמקדש – וכן מובן מזוהר חדש כד, ונאמר על זה "שחברה לה יחדיו" (תהלים קכב, ג. תנחומא ר"פ פקודי ובכ"מ) – על פי לקו"ש חכ"ה (עמ' 98 והערה 69 ובשולי הגליון).

המבחן – ביחס לכותל

במהלך התוועדות יום שני של חג השבועות תשכ"ז שוחח הרבי באריכות (תורת מנחם כרך נ' עמ' 52) על האחדות שהתגלתה אצל בני ישראל בתקופת מלחמת "ששת הימים", שזה עתה נסתיימה – בבחינת "ויחן – לשון יחיד":
האחדות שנפעלה אצל כל בני ישראל... בגלל היותה ארץ הקדושה שניתנה מאלוקים קדושים לגוי קדוש!

תזכורת משפיעה מהעבר

"ירושלים לא נתחלקה לשבטים" ולכל יהודי יש בה חלק... [והנון] בעל הבית על כל ירושלים, עם הכותל המערבי, הרה"בית וכל הענינים הקשורים לירושלים...
– כך מתבטא הרבי בשיחתו לפני ילדי ישראל בג' חול המועד סוכות תשמ"א ('שיחות קודש' תשמ"א כרך א' עמ' 187). תזכורת שתחזור על עצמה מדי פעם גם בעתיד, כעומד על המשמר, בעל פה ובכתב, כמו גם בקטע המכתב הבא (אגרות קודש כרך כח עמ' קלב):

כותל זה... צריך לא רק להזכיר את העבר, אלא גם להשפיע על ההווה והעתיד, שהם יתאימו לאותו עבר שעליו מזכיר הכותל...
מעלת המקדש מתבטאת בעניין התפילה, שצריכה להיות כנגד ירושלים והמקדש. (ראה רש"י פרשת ויצא כח, יז, בגמרא ברכות ל, א, פסק דין הרמב"ם (הל' תפלה פ"ה ה"ג) ובטושו"ע או"ח רסצ"ד ושו"ע אדה"ז שם).
ואילו בכמה מקומות נאמר שהתפילות עוברות

שבשובם לארץ הקודש "יסעו כולם יחד לירושלים עיר-הקודש, ויערכו תפלה בצבור... בסמיכות לכותל המערבי (כמו גם בבית הכנסת צמח-צדק; בקבר רחל; וכן במערת המכפלה)".

השלוחים לישיבות – בכותל

גם קבוצות הבחורים השלוחים לאוסטרליה במשך השנים, שהיו עוברות בקביעות דרך ארץ הקודש החל מתשל"א, שמעו מהרבי את הדברים דלקמן:

ענין התפילה הינו דרך כותל המערבי, כמו שנאמר בשולחן ערוך (ראה שולחן-ערוך ריש סימן צד), לפיכך, תהיו כולכם יחד בכותל המערבי, וכפי הנהוג שם – להגיש פתקאות, תכתבו גם אתם את שמותיכם, שמות השלוחים שהיו לפניכם [=הקבוצה תשכ"ט – ל"א], ושמות השלוחים שהיו לפני כן – מתחילה [=תשכ"ז-תשכ"ט], שהרי פעולתכם תהיה פעולה נמשכת והמשך אחד לשלוחים שלפניכם... נוסף לענין התפילה, שיהיה גם ענין התורה – לומר ענין בנגלה וענין בנסתר – בפנימיות התורה, וכן לתת צדקה בארץ-הקודש כנ"ל.

על תוכן דברים אלו חזר הרבי גם בפני הקבוצה בתשל"ה בהדגישו, ש"יצטרפו כל שלשת הדברים [=תורה, עבודה וגמ"ח] עליהם העולם עומד", "וללמוד ענין בנגלה וענין בנסתר" (ולא רק "לומר" – כמו בתשל"א).

בו' אדר ראשון תשל"ח מבקש זאת הרבי (שוב מהבחורים השלוחים לאוסטרליה) בדרך של הצעה צנועה:

מכיוון שנוסעים אתם (דרך) לארץ-ישראל, ותהיו בכותל המערבי – מסתמא תאמרו שם את התפלות כנהוג שם וכן תתנו בכותל המערבי לצדקה. בחודש תשרי תשל"ה יזם הרבי שיגור קבוצת תלמידים שלוחים לישיבות חב"ד בארץ-הקודש. קודם נסיעתם בג' אייר בירך אותם הרבי ('ספר השליחות' עמ' 534), והורה להם:

בהגיעכם לארץ-ישראל, תתארגנו, יחד עם הנהלות הישיבות להיות בכותל המערבי ובמערת המכפלה, להתפלל שם מנחה וללמוד שם ענין בחסידות ובנגלה – והרבי פירט:

לפתע שכחו כולם מהטענות שיש להם... ונעשה מעמד ומצב של "יחן שם ישראל נגד ההר", "כאיש אחד בלב אחד", ואם עדיין היה מקום לספקות האם אכן כוונתם היתה לקדושתה של ארץ-ישראל – נתברר הדבר כשראו עד כמה פעל וחדר המפגש עם ה"כותל המערבי":

לכאורה מדובר אודות קיר ישן חרב... ובוודאי ישנם בנינים יפים ואסטרטגיים יותר ממנו, ולפועל ראו עתה שאצל כולם מתבטאת החשיבות של ארץ ישראל ב"כותל המערבי", אחרת קשה להבין את התשוקה ללכת לשם ולהתפרץ בבכי, ועל-אחת-כמה וכמה להכריז בפני כל עם ועדה שלא יניח שיפרידו אותו מה"כותל המערבי"!

את השיחה סיים הרבי בהוראה, שהקב"ה בא בטענה ובקשה לבני ישראל – שינצלו את שעת הכושר והאחדות, שתהיה "נגד ההר" הר סיני – שיתייגעו בלימוד התורה ובקיום המצוות, ועל-ידיה יזכו לכל העניינים.

הקפה חמישית בשידור חי

בשבת בראשית תשל"ז הורה הרבי לאורחים שבשובם לארץ-הקודש יבקרו בחברון, בבית כנסת צמח-צדק בעיר העתיקה בירושלים, וגם בכותל המערבי, שם יאמרו את פסוקי ההקפה החמישית ויקשרו זאת עם אמירת לחיים וג' הקווים של תורה, עבודה וגמילות חסדים. ומה טוב, הוסיף הרבי, לעשות כן פעמיים (היינו לפני הביקור בבית הכנסת צמח-צדק ולאחריו).

עם ביצוע השליחות (השמועה מספרת שהרבי האזין באמצעות הטלפון לשידור ישיר מהנעשה ליד הכותל המערבי), קיים הרבי התוועדות מיוחדת בד' מרחשון, אור לו' ערב שבת קודש פרשת נח תשל"ז (לקוטי שיחות כרך לה עמ' 242), ובה הזכיר כי לירושלים שייכות מיוחדת להקפות, ולכן הסיום ו'חותם' הפסוקים שאומרים לפני ההקפות (כדי להביא ראיה מן התורה על ענין ההקפות) הוא "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים".

יום ב' כ"ו תשרי תשכ"ח. קבוצת אורחים תושבי כפר חב"ד ששהו במהלך חודש תשרי מתבקשת על ידי הרבי (תורת מנחם כרך נא עמ' 244),

מכל רחבי הארץ, וכן שבירושלים עצמה "ילכו אמהות וילדיהם וכו'".

לפועל "ביקרו בימים שלפני ט' באב אלפי תלמידים ממקומות שונים בארץ הקודש, אמרו לחיים ולמדו אתם והתפללו ונתנו צדקה" (דיווחו של הר"א וולף - שם עמ' 180).

תם ולא נשלם:

לאחר שבת־קודש ח"י אלול תשל"ג יצא הרבי בפנייה לעסקני החינוך הכשר בכל מקום ומקום בעולם ("אשר בכל אתר ואתר") בבקשה לערוך כינוסי ילדים "באחד מימי הסליחות (באם אפשר ביום הראשון), לכנס בנים ובנות שלפני בר (בת) מצוה ולהשתדל ובמרץ שיגדל המספר ככל האפשרי". בכינוסים אלו יש להסביר שמתחילה ההכנה לשנה החדשה, וזהו זמן סגולה, כמו כן לומר מספר פסוקי תורה תפילה וכו', ולאחר מכן יעניקו לכל אחד מהם שני מטבעות על מנת לתתם לצדקה.

"עסקני אנ"ש אשר בארץ־הקודש תובכ"א" קיבלו אף הם את ההוראה ('היכל מנחם' כרך א' עמ' קסבג) אלא שבשינויים ובתוספות הבאים: מכל הארץ ובפרט מירושלים.. על יד הכותל המערבי..."

וביתר שאת ויתר עוז - צריכה להיות ההכנה לכל־זה והחלטה תקיפה בלב כל־אחד ואחד בכל־זה - שזוכים ונמצאים על־יד כותל המערבי שריד בית מקדשנו, שדרך שם עולים השמימה כל התפילות של כל בני ישראל מכל העולם כולו.

כמה וכמה מאנ"ש קיבלו הוראה דומה כששאלו את הרבי האם להביא את ילדיהם לחצר הרבי לחודש תשרי תשל"ד.

כך, לדוגמה, רשם הרב אפרים וולף ברשימותיו (יומן) מיום כ"א אלול תשל"ג: "הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א עבור בננו בנימין שבמקום לנסוע אל כ"ק אדמו"ר שליט"א עליו לבקר בכותל המערבי פעם בימי הסליחות ופעם בחול־המועד־סוכות".

הוראה זהה קיבל הרה"ח ר' אברהם ששונקין מתענך ששאל האם להביא את ילדו לחצר הרבי. הרה"ג הרה"ח ר' עזרא בנימין שוחט שהתגורר בארץ הקודש וביקש לבוא עם בני ביתו לחצר הרבי, נענה (אגרות קודש כרך כח עמ' שח):

קחו עמכם קופת־צדקה ותנו שם לצדקה, לאחר מכן תלמדו ענין בחסידות לפני תפלת מנחה, אחר־כך תתפללו מנחה, ואחר־כך תלמדו ענין בנגלה.

גם התלמידים השלוחים למגדל העמק ששהו בחצר הרבי (על פי הוראה מיוחדת של הרבי) בחודש ניסן תשל"ח, נתבקשו "לנסוע לכותל המערבי כולכם ביחד ולקחת לשם גם את ראש הישיבה, והרב גרוסמן שיחיו, עם כל השייכים לזה, ושם (בכותל) לחזור עניינים בנגלה ועניינים בחסידות וגם לתת שם צדקה".

כל אחד קיבל שטר של חמישים ל"י כדי "לתתו בכותל המערבי". גם לבאי־כוח הקבוצה מסר הרבי באמרו: "מסור זאת בשם כולכם לרב גרוסמן שיחי, מסתמא (כנ"ל) ייסע יחד עמכם לכותל המערבי".

הרבי ציין "שיהיו כל העניינים עם "פנימות" ועם "חיוניות" ועד ובאופן דהולך ומוסיף ואור...". כמו כן שלוחי הרבי לארץ־הקודש שנשלחו בשנת תשל"ו ותשל"ה, נשלחו בתחילת דרכם לירושלים העתיקה "עיר בה חנה דוד" - שם עסקו רבות בפעילות בסמיכות לכותל המערבי (ראה פרק חמישי (בספר)).

דרכו עולות כל התפלות!

הבאנו לעיל הוראות לקבוצות; נעבור מכאן להוראות כלליות יותר:

קיץ תשל"ג. בשבת קודש פרשת דברים של אותה שנה מדבר הרבי על מעלת תינוקות של בית רבן, בהמשך מורה להם לומר לחיים וכפי שמופיע ברשימת ההתוועדות: "נטל בקבוק של יין בידו הקדושה ומזג בעצמו לכל ילד וילדה".

בסיום ההתוועדות מבקש הרבי שיתאספו ילדים ביום תשעה באב, ועוד קודם לכן, ליד הכותל המערבי שריד בית מקדשנו אשר לא זזה שכינה ממנו - ושם ילמדו ענין בתורה ויתנו צדקה. הרבי חזר והדגיש: להביא אפילו ילדים קטנים ביותר (שאינם שייכים לאמירת פסוקים), וכמו־כן בנות.

בהמשך נתקבלו הוראות טלפוניות בנושא (ראה 'מי תמימים' כרך ו'א"ו עמ' 182) והודגש שהכינוסים יהיו "לפני ט' באב", וכן שיבואו ילדים

מקום שהם בכל קצוי תבל כולל בקשות צרכיו של כל אחד ואחת]

וממילא כאשר עורכים שם "סיום" במקום בו מתקבצות ועוברות כל התפילות, ו"סיום" גורם לשמחה כנ"ל בארוכה, ושמחה פורץ גדר – הרי זה ממשיך ישועה והצלחה וברכה בכל הבקשות הנכללות בתפילות העוברות דרך הר הבית כותל המערבי ובית מקדשנו.

ועל דרך זה בשאר הימים, ובמיוחד בתשעה באב עצמו יעשו סיום על מסכת מועד קטן, וכן ענינים של תפילה וצדקה בציבור.

הוראות נוספות נתקבלו בטלפון – ראה 'התקשרות' (גליון שסה עמ' 13-14, וראה גליון תיש עמ' 17).

הקדמת 'נעשה' ל'נשמע'

דומה כי הוראות הרבי לגבי כינוסי ילדים ליד הכותל – הגיעו לשיאן בקיץ שנת תש"מ. באור לראש חודש מנחם-אב של אותה שנה ביקש הרבי (לקוטי שיחות כרך כד עמ' 268) כי:

בארץ ישראל – ייערך כינוס של ילדים, הן בנים והן בנות (כמובן – בנפרד) ליד הכותל המערבי... ונכון במאד שהכינוסים יהיו על-כל-פנים שתי פעמים (במשך תשעת הימים), ומה טוב – שלש פעמים.

ושוב באותו קיץ, בי"ד אלול תש"מ (לקוטי שיחות כרך כד עמ' 311) מבקש הרבי שיארגנו שלושה כינוסים (הרבי התבטא: "קליינע הקהל'ס" = "כינוסי 'הקהל' קטנים").

ועוד קודם לכן – בימי התשלומין של חג השבועות – ביקש הרבי שייאספו ילדי ישראל (בנים ובנות) פעם אחת ומה טוב פעמיים, במקומות הקדושים "ובמיוחד בכותל המערבי" (לקו"ש חכ"ג עמ' 259).

ולפני כן:

בימים שבין ערב ראש חודש סיון לחג השבועות תש"מ (לקוטי שיחות כרך כ"ג עמ' 258) הורה הרבי שיתאספו ילדים וילדות בכותל המערבי ("על כל פנים פעם אחת, ומה טוב – פעמיים"), וכריזו על הקדמת 'נעשה' ל'נשמע'!

אין כדאי, ובפרט ששואל והוא שנת הקהל, וכדאי שזוגתו והילדים – שיחיו – יבקרו וילמדו פסוקים אחדים דפרשת הקהל על-יד הכותל בחול-המועד-סוכות.

מאידך, בשנת תשל"ה לקראת תשעה באב הורה הרבי "לא להביא ילדים-ות לכותל המערבי אלא לסדר כל העניינים כל אחד במקומו" (מרשימת הריל"ג, 'התקשרות' גליון תיש עמ' 17).

משמרות לימוד בכל התענית

בז' מנחם אב תשל"ד כתב הרבי (אגרות-קודש כרך ז"ך עמ' תעב) כחלק מהוראה לאנ"ש בארץ הקודש:

...על-יד כותל המערבי – באם אפשר – משמרות בכל כ"ד שעות דט' באב: בלימוד התורה ואמירת תהילים המותרים בט' באב, כמובן. שיתחלפו משך שעות אחדות – בכדי שלא יזיק לבריאות המתענים. בפני עצמו:]

מה טוב: תורה וצדקה, על פי מה שנאמר: "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה", כמדובר אשתקד. הוראות אלו קיבלו משנה תוקף בשנת תשל"ה, כאשר הורה הרבי בט"ז תמוז של אותה שנה (לקוטי שיחות כרך יג עמ' 280 ואילך), שבכל אחד מימי שלושת השבועות תהיה השתדלות מיוחדת בלימוד התורה, נתינת צדקה ותפילה מתוך שמחה –

ומובן בפשטות, שכל זה במיוחד נוגע בארץ-הקודש תובב"א. ובארץ הקודש גופא – בפרט בכותל המערבי.. יסדרו, איפוא, בכותל המערבי.. ישתדלו שבכל הימים (21 הימים) ילמדו תורה בציבור, הן נגלה דתורה, והן פנימיות התורה.. יתפללו בהתעוררות בציבור; ויתנו צדקה בציבור. ובשיחת ערב ראש חודש מנחם אב תשל"ה הוסיף הרבי ואמר (שיחות קודש תשל"ה עמ' 345 ואילך):

דבר [טוב] ונכון ביותר שכבר בראש חודש מנחם אב – התחלת ט' הימים – יסודר "סיום מסכת" ליד הכותל המערבי, וכן ליד מערת המכפילה... [שהרי זהו המקום – כותל המערבי והר הבית בכללותו – דרכו עוברות תפילות כל בני ישראל בכל

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת נשא

ב' בסיוון, "יום המיוחס"

תפילת שחרית:

קריאת התורה: לפי 'מנהג מדינתנו' (חומש 'תורה תמימה'²), ההפסקות בין העליות שונות מהנהוג ברוב החומשים, והן כדלהלן:

שני מתחיל: 'בני מררי' (ד, כט).

שביעי (וגם קריאת שיעור חומש היומי בשיעורי חת"ת, וכן להקוראים שוב את ה'שביעי' שמו"ת לפני תפילת שחרית כמנהג רבותינו נשיאינו) מתחיל: 'את חנוכת המזבח' (ז, פג).

אין אומרים 'אב הרחמים'.

הכנות למתן תורה:

"ההכנה העיקרית לקבלת התורה היא על-ידי לימוד התורה [ובפרט הלכות החג, כולל ובמיוחד - לימוד... העניין דמתן-תורה (הן בנגלה ובהתורה והן בתורת החסידות... שעל-ידי זה ניתוסף בהתשוקה והגעגועים לקבלת התורה]³, וכן על-ידי ההוספה באהבת ישראל ואחדות ישראל; קבלת החלטות טובות להוסיף בלימוד נגלה ופנימיות התורה, הלכות פסוקות, ובפרט בלימוד ספר הי"ד להרמב"ם⁴.

"בקשה נפשית: ביום השבת הבא עלינו לטובה⁵... בעלות המנחה... יתאספו בכל מקום ומקום רבים מישראל, אנשים ונשים וטף... להתוועדות רעים, עד לסעודה כפשוטה ("גדולה לגימה שמקרבת") - אנשים לחוד ונשים לחוד (כמובן וגם פשוט), שבה ידברו דברי-תורה בכלל, ובמיוחד - בענייני אהבת-ישראל ואחדות-ישראל"⁶.

צריכים לארגן 'כינוסים' של [אנשים, של נשים⁷, ובפרט של] ילדי ישראל, 'צבאות ה', בקשר ל'זמן מתן תורתנו': לפני מתן-תורה - בתורת הכנה למתן תורה, ב"זמן מתן תורתנו" עצמו... וכן לאחר מתן תורה - בימי התשלומין. בכינוסים אלו [עד סיום חג השבועות] ובכל מקום יש להודיע ולפרסם שכל ילדי ישראל יגיעו לקריאת התורה דחג השבועות⁸. תפילת מנחה: אין אומרים 'צדקתך'.

פרקי-אבות - פרק ו.

מוצאי שבת-קודש: אין אומרים 'ויהי נועם', 'ואתה קדוש'⁹. אין מתענים עד אחרי חג השבועות, אלא חתן ביום חופתו¹⁰.

(5) במקור - שבת מברכים וער"ח סיון ("שאז מתחיל כבר עניין האחדות דר"ח סיון"....).

(6) ש"פ בחוקותי תשמ"ו. 'התוועדיות' תשמ"ו ח"ג עמ' 366. ובהתוועדות באותה שבת עצמה, הוסיף הרבי (בהערה מודגשת בשיחה המוגהת): **מובן וגם פשוט - שצריך להיות המשך מתאים לכל זה (ובאופן דמילין בקודש) לאחר השבת-קודש - וביתר שאת וביתר עוז במקומות שעדיין לא עשו בכל זה מאיזה סיבה שתהיה** (לקוטי שיחות חלק כח עמ' 239).

(7) 'התוועדיות' תשמ"ח שם.

(8) בחומר ההסברה שפירסמו בני. בשנת תש"מ בנושא זה, כתבו שיביאו כל ילד "מבן חודש ומעלה". ושאל הרבי מדוע לא הוסיפו "אם הבריאות מרשה לו".

(9) שו"ע אדה"ז סי' רצה ס"ג. לוח כולל-חב"ד.

(10) שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"כ, מג"א סי' תקעג ס"ק א. לוח כולל-חב"ד.

(1) שבו ביום נאמר לבני ישראל "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יט, ו). ביאורי מעלת היום בכתבי הרבי הובאו בס' 'שערי המועדים - שבועות' סימנים יב"ט, ואודות שם היום - ר"ס יד.

(2) שהרבי השתמש בו בקביעות לשמיעת קריאת-התורה ולאמירת ההפטרה, וההפסקות שבו [ועד"ו בחומש 'העמק דבר' להנצי"ב, דדודו של בעל התול"ת] הן 'מנהג מדינתנו'. וכך קרא הבעל-קורא הרה"ח ר' מרדכי שוסטרמן שנים רבות גם בפרשתנו (ומה שבהקלטותיו מופיעות ההפסקות כאן כמנהג העולם, צ"ע) - הרה"ח ר' יוסף יצחק ש"ל אופן. וראה בעניין זה ב'התקשרות' גיליון תסט עמ' 18. ובגיליון תע עמ' 16 מובא על חומש נוסף שהשתמשו בו בבית-חינו לעקוב אחרי הקורא.

(3) ספר-השיחות ה'תשמ"ח ח"ב עמ' 462.

(4) 'התוועדיות' ה'תשמ"ח ח"ג עמ' 410 (ושם: 'ומה טוב - במשך השבת') (ש לפני חג השבועות)).

יום ראשון

ג' בסיוון

ברכתו הנהוגה של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לחג השבועות: "לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות". מצווה להסתפר¹⁷ ולטבול לכבוד החג.

קישוט בית הכנסת: בבית המדרש של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, וכן בקהילות רבות של חב"ד, לא נהגו בשטיחת עשבים והעמדת אילנות לכבוד החג.

רצוי להשאיר אש דלוקה¹⁸ לצורך בישול והדלקת אש בחג. יש לזכור לכוון את שערן השבת לתאורה כנדרש בליל שבועות.

הדלקת הנרות:

מדליקים (כמו בערב שבת) בזמן הנקוב בלוחות¹⁹. מי שלא הדליקה אז, תדליק בלילה לפני הסעודה (מאש הדולקת לפני החג)²⁰. המדליקה מברכת (למנהגנו – אחר ההדלקה, כמו בשבת²¹): "להדליק נר של יום טוב" ו'שהחיינו'. יש אומרים שאיש המדליק, וכן אשה המקדשת לעצמה, לא יברכו 'שהחיינו' בהדלקה אלא רק בקידוש²².

"כדאי ונכון שיתחילו [הבנות] להדליק פעם הראשונה תיכף בחג השבועות, שאז יברכו שהחיינו גם על התחלת קיום מצוות הדלקת נר יום טוב...

צדק). ביאור העניין באריכות, בספר השיחות תש"נ ח"ב עמ' 487 ואילך.

17) אם שערות ראשו גדולות, מצווה להסתפר לכבוד יום טוב (שו"ע סי' תקל"א ס"א).

18) אם כי נר נשמה' ממש, אין מדליקין כלל לימי 'זכור' למנהגנו – המלך במסיבו ח"א עמ' שכא, 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי עמ' רכד.

19) כמנהגנו בכל ערב יו"ט, וכדמוכח בהתוועדויות תשמ"ט ח"ג עמ' 209 (ע"פ ההקלטה), שם מדבר הרבי על 'הדלקה בעש"ק... ובפרט בערב יו"ט הבעל"ט' זמן מתן תורתנו...". ומוסיף בהערה 25, לא רק מתחילת המעתי'לעת, כי אם עוד לפני הקידוש ואפילו תפילת ערבית, ובפרט שההדלקה היא עוד לפני שהבעל מתפלל מנחה בבית הכנסת". ואם היה המנהג שונה בחג השבועות, ללא ספק היה הרבי מזכיר זאת. ודלא כמ"ש בלוח עץ חיים ובפסקי תשובות (תצדב), שמצד 'תמימות' מדליקים (ובפרט שמברכות 'שהחיינו' על עיצומו של יום) בערב שבועות רק אחרי צאת הכוכבים.

20) הקדמת (בן) הדרישה לטור יו"ד ח"א. מטה אפרים תרכ"ה סל"ג. פסק הגאון בעל ה'תורת חסד', וכן מוכח בלקוטי שיחות כך כד עמ' 297 הערה 69 – 'קיצור דיני נש"ק' עמ' לו.

21) שו"ע אדה"ז סי' רסג ס"ח, משום לא פלוג. ומש"כ אחרת בגיליון תתי"ט עמ' 12 – נפלה שם טעות.

22) ע"פ שחל בשבת פכ"ב ס"ו. בלוח כולל-חב"ד ער"ה נאמר שאיש המדליק לא יברך שהחיינו (בהדה"נ), אך בספר המנהגים עמ' 60 נאמר רק שמי שמברך בהדלקה, לא יברך גם בקידוש.

תחילת שלושת ימי ההגבלה. בשנים האחרונות, התיר הרבי והסכים לערוך נישואין בימים אלו.

כשהסתפרו בימי הגבלה, קודם ערב חג השבועות, לא היתה רוח כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע נוחה מזה¹¹.

יום שלישי

ה' בסיוון, ערב חג השבועות

היו שנים שהרבי אמר שיחה על 'סיום' מסכת סוטה בלילה, בהתוועדות אור לערב יום טוב. הכנות לחג:

ביום זה יש להתבונן בעניין הקדמת נעשה לנשמע, התבוננות המתאימה שמביאה לידי פועל, ואף שיום זה הוא ערב יום טוב, הרי ידועה תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר שבחג השבועות, ועל-דרך זה בערב (ומעין) חג השבועות, אין שליטה (כל-כך) להצד שכנגד, ולכן הוא זמן המוכשר לעשות הכול לטובת לימוד התורה והעבודה כו'¹².

יש להוסיף ביום זה בכל ג' הקווין דתורה, עבודה, וגמילות חסדים, ובפרט בצדקה – הוספה מיוחדת באופן של 'פתיחה חדשה'¹³.

הרגילים בנתינת צדקה בכל יום – בערב חג השבועות זה ייתנו גם בעד חג השבועות. ועל-דרך זה בכל ערב שבת קודש וערב יום טוב¹⁴.

יש להזכיר אודות נתינת צורכי החג לכל הזקוקים, ובהדגשה יתירה בנוגע לחג השבועות, הן מצד הנותן והן מצד המקבל¹⁵.

חג השבועות היה נקרא בליובאוויטש 'חג המ'צות', כי בו היו באים רבנים [הרב מכונה 'מ'ץ' או 'מו"ץ' = מורה צדק] חסידים לרבי¹⁶.

11) היום יום, ג סיון. ספר המנהגים שם, וש"נ.

12) ספר המאמרים – מלוקט ח"ג עמ' קעה.

13) שם עמ' קעט.

14) לקוטי שיחות כרך כח עמ' 315 ס"ג.

15) 'תורת מנחם – התוועדויות' תשמ"ג ח"ג עמ' 1536, תשמ"ח ח"ג עמ' 390.

16) ספר השיחות תרצ"ו עמ' 137 (כנראה שם, החל מזמן הצמח

הכרות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע³⁰: "יש תחת ידי כתביד אדמו"ר האמצעי, וכתוב שם שהוא מבטיח למי שיהיה ניעור בליל שבועות כל הלילה, שיזכה ל'כתר תורה'".

"היו לילות שלא קראו בליובאוויטש קריאת שמע שעלה המיטה: שביעי של פסח, הושענא רבה, ליל שבועות, וליל ראשון של פסח.

"בכלל, בכל לילה נהג כ"ק [אדמו"ר מהורש"ב] לקרוא קריאת שמע (עכ"פ פרשה ראשונה³¹) בהגיע חצות לילה, אפילו אם נשאר ער לאחר מכן (אפילו כל הלילה), אלא שלא הבחינו בכך. בלילות שלא היה קורא קריאת שמע שעלה המיטה – כנ"ל – היה מדבר לפעמים בעניין קריאת שמע, ולפעמים בפירוש המילות דקריאת שמע³².

תיקונים לנוסח 'תיקון ליל שבועות'³³: "א) בכל הדפוסים שראיתי³⁴, הסיום דספר יצירה הוא: '...נאמנת בפנים... אחד בפה ואחד בלב'.

"ואינו נכון. כי (נוסף לזה שחסר סיום בדבר טוב, הרי) נוסח זה אינו מובן כלל. וצריך להיות, כמו שהוא בכמה וכמה הוצאות דספר יצירה הנדפס כספר בפני עצמו: '...נאמנת. ג' רעות ללשון: דיבור רע, והמלשין, והמדבר אחד בפה ואחד בלב. ג' טובות ללשון: שתיקה, ושמירת הלשון, ודיבור אמת'.

"(ב) ומעניין לעניין: ב'תיקון' שנדפס בסלאוויטא (ועוד) בהעתקת מאמרו של רשב"י: 'אנן בחביבותא תליא מילתא, דכתיב...', הובאו רק שני פסוקים.

"וצריך להיות ככזוהר: אנן בחביבותא תליא מילתא, דכתיב: 'ואהבת את ה' אלוקיך', וכתביב: 'מאהבת ה' אתכם', וכתביב 'אהבתי אתכם אמר ה'". נוהג נפוץ בין אנ"ש שלא לומר את נוסחאות ה'יהי רצון' ושלא לכוון ה'כוונות' כנדפס ב'תיקון'³⁵.

והמהדרות להתחיל בשבת קודש הקודמת – יקנו להן שמלה חדשה²³.

הנוסח בברכת 'שהחינו' (תמיד) הוא: 'לזמן הזה' (הלמ"ד בחיריק)²⁴.

יום רביעי

ו' בסיוון, חג השבועות

ממתינים להתפלל ערבית של חג עד לאחר צאת הכוכבים, כדי שישלמו מ"ט ימי ספירת העומר 'תמימות תהינה', לפני שנכנס יום טוב²⁵.

החלטות טובות: "חג השבועות הוא זמן המוכשר לעשות הכול לטובת לימוד התורה והעבודה ביראת שמים, וכן להתעסק בתשובה בהנוגע לתורה באין מפריע משטן המקטרג, כדוגמת זמן התקיעות בראש השנה ויום הקדוש דצום הכיפורים²⁶.

סעודת יו"ט: בכל סעודה היה כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ שותה יין, כדי 'לקבוע סעודתו על היין'²⁷.

תיקון ליל שבועות:

נהגו כל ישראל להישאר ערים בליל שבועות. רובם נהגו, וכן מנהגנו, לומר 'תיקון' כנדפס²⁸. מי שלא הספיק לסיימו בלילה, יסיימו ביום²⁹.

(23) 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א עמ' רסא. וראה שם ובשול"י הגליון אודות ברכה בלא בגד חדש.

(24) כך מודפס בכל סידורי חב"ד. ראה בנושא זה ובדברי הרבי בו באריכות ב'התקשרות' גיליון תסב עמ' 19 הע' 43.

(25) שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ב.

(26) היום יום, ד סיוון, מתוך מכתב לבני הישיבות, אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ה עמ' עו. והורה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "מכתב זה, צריכים ללמודו, וגם לפרסמו בין אלה שאינם יודעים אודותיו" ('תורת מנחם – התועדויות' תש"י, עמ' 92). וראה ספר השיחות תש"ב עמ' 119.

(27) שזהו עניין בפ"ע, מלבד 'שמחת יו"ט'. שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט ס"ד. תורת מנחם כרך עמ' 142. וראה 'התקשרות' גיליון תקל"ט עמ' 16.

(28) שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ג, ע"פ המ"א שם, ומקורו מזהר פ' אמור (צחא), הנאמר גם ב'תיקון' עצמו, ש"חסידים הראשונים לא היו ישינים בלילה זה, והיו עמלים בתורה". וראה 'התועדויות' תש"נ ח"ג עמ' 133.

(29) הוראת אדמו"ר מהוריי"צ למנהלי הישיבה קודם חג השבועות תש"ד, 'קובץ ליובאוויטש' גיליון 3 עמ' 35.

(30) ספר המנהגים עמ' 44, מ'ספר השיחות – תורת שלום' עמ' 3.

(31) ספר השיחות תרצ"ו עמ' 1, וש"נ. תורת מנחם כרך י עמ' 90.

(32) ספר השיחות תש"ב עמ' 100.

(33) לקוטי שיחות כרך ח עמ' 315, בשינויים קלים.

(34) בהוצאת 'דלהיים' (ודפוס צילום שלה בהוצאת 'אשכול', ירושלים תשל"ה עמ' 158) נתקנו שתי טעויות אלו כפנים.

(35) ראה 'המלך במסיבו' ח"א עמ' ריח. וע' בכיו"ב: אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א עמ' יח. היום יום י"א אדר"א. ועוד.

מוציאים שני ספרי תורה. י"ג מידות – פעם אחת. "ריבוננו של עולם", בריך שמייה⁴⁵. שמע, אחד אלקיננו, גדלו וכו' עד "ישועה ורחמים".

אין קוראים מגילת רות⁴⁶, ואין אומרים 'אקדמות'⁴⁷.

בספר הראשון קוראים בפרשת יתרו מ"בחדוש השלישי" עד סוף הפרשה. את עשרת הדיברות קוראים ב'טעם העליון'⁴⁸. בשעת קריאת עשרת הדיברות – עומד הקהל, ופניו אל ספר התורה⁴⁹.

מניחים את הספר השני על הבימה מימין הספר הראשון⁵⁰, ואומרים חצייקדיש. הגבהה וגלילה.

בספר השני קוראים למפטיר "וביום הביכורים" בפ' פנחס, ומפטירים במרכבה דיחזקאל⁵¹. מעלים גדול וחכם למפטיר. ויש נוהגים שגם הקורא הפטרה זו בלחש עם המפטיר קורא אותה בעמידה, מפני כבודה⁵².

בארה"ק, לאחר ברכות הפטרה – הזכרת נשמות⁵³.

מי שהוריו בחיים, יוצא מבית הכנסת בזמן הזכרת נשמות. אָבֵל (רח"ל) בשנה הראשונה למות אביו או אימו, נשאר בבית הכנסת אך אינו מזכיר נשמות⁵⁴.

רבותינו נשיאינו דייקו לאחוז בעץ החיים של הספר תורה בעת אמירת "זיכור"⁵⁵.

בהזכרת נשמות אומרים: "בן/בת פלונית"⁵⁶. "וכידוע מנהג החסידים להזכיר גם את כ"ק מו"ח אדמו"ר (וכן את רבותינו נשיאינו שלפנינו,

כמורכב אין אומרים כלל את ה'קדישים' הנדפסים שם³⁶.

באשמורת הבוקר, מעט לפני עלות השחר, נוהגים לטבול במקווה ארבע טבילות³⁷.

לאחר מכן, כשעלה השחר, יצא לצרכיו ויטול ידיו שלוש פעמים על כל יד (ולמעשה – נוטלים אז לסירוגין כמו תמיד), עם כל ההקפדות כדין נטילת ידיים לסעודה, ואז יברך את כל הברכות: "על נטילת ידיים"³⁸; "אשר יצר"; "אלוקי נשמה"³⁹; הברכות הקצרות, "המעביר שינה" ו"ברכת התורה"³⁹.

לאחר סיום הלילה טוב לישון מעט, כדי שיהיה אפשר להתפלל בכונה⁴⁰.

שחרית: בבית המדרש של רבותינו נשיאינו התחילה התפילה כבשעה הרגילה בכל שבת ויום טוב⁴¹.

הלל שלם⁴², קדיש תתקבל. שיר של יום ליום רביעי, הושיענו, קדיש יתום.

מתקנת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: כל בני ישראל, גם הקטני קטנים/ות (מבן חודש ומעלה, ואף לפני כן⁴³) יהיו בבית הכנסת (לכל הפחות) בעת קריאת עשרת הדיברות⁴⁴.

(36) 'אוצר' ס"ע רנב.

(37) שער הכוונות, מובא בכף החיים ס' תצד ס"ק ז, וב'תיקון'. יש לטבול קודם עלות השחר לדעת הגרא"ח נאה ז"ל, שהוא כיום בתל-אביב בשעה 3:00.

(38) "הוראה בחשאי" – 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א ר"ס ד. ובהיכל מנחם" ח"ב עמ' ריג נדפסה הוראה ב'יחידות' שכן מנהגנו בפועל.

(39) סידור אדמו"ר (הוספות לשו"ע ח"א עמ' 347. במהדורה החדשה ס"ע תרח).

(40) לקוטי שיחות כרך יד עמ' 225. וראה היום יום יו"ד שבת, בשם אדמו"ר הצמח צדק: "מוטב לאכול כדי להתפלל מאשר להתפלל כדי לאכול".

(41) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ש.

(42) ראה בס' "מאמרי אדה"ו ע"פ התורה והמועדים" ח"א עמ' שמא, שעיקר ההלל (התגלות הכתר הוא הרצון, עיי"ש), הוא בחג השבועות.

(43) לקוטי שיחות כרך כג עמ' 251, ועמ' 256 (אם הבראות מרשה להם – ראה לעיל הערה 8). וכמוכן על המארגנים להשתדל למניעת הפרעות מהם (ראה שו"ע אדה"ו ס' צח סוס"א וס' כקד סו"ס י מהשל"ה).

(44) לקוטי שיחות כרך כח עמ' 315. הטעם כמובא בלקו"ש (כג, עמ' 254) מפסיקתא דר"ב, שקריאת עשרת הדיברות היא בדוגמת יום מתן תורה, ולכן יש לכנס את ילדי ישראל לשמיעתה אז.

(45) סידור אדה"ו.

(46) פסקי הסידור אות קסו. ואכן מנהג זה אינו נהוג כלל אצל חסיד חב"ד, אף שהוא בשו"ע אדה"ו (ס' תצ ס"ז, תצד ס"ג) – 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קע"ב. רצו. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שה.

(47) זו ההוראה לרבים ולדורות – ספר המנהגים שם, לקוטי שיחות חל"ג עמ' 231.

(48) לוח כולל חב"ד, משו"ע אדה"ו ס' תצד ס"א.

(49) ספר המנהגים עמ' 44. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' דש.

(50) רמ"א ס' קמו ס"ח.

(51) לוח כולל חב"ד, משו"ע אדה"ו שם ס"ה.

(52) לוח כולל חב"ד, משו"ע אדה"ו שם ס"ו.

(53) בחו"ל מקיימים הזכרת נשמות ביום טוב שני, כדלהלן הערה 81.

(54) הוראת אדמו"ר מהור"צ נ"ע, 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי עמ' רכא, וש"נ.

(55) לקוטי שיחות כרך יד עמ' 233. 'המלך במסיבו' ח"א עמ' שט.

(56) סידור 'תורה אור' עמ' 259. וכן נהג הרבי, 'המלך במסיבו' ח"ב עמ' קסו.

י"ש ר"כ"ו⁶².

היום יום השנה להסתלקות מורנו רבי ישראל בעש"ט נב"מ זיע"א (תק"כ), ומנוחתו כבוד במז'בוז'.

מאכלי חלב: נוהגים לאוכלם בשחרית אחר קידוש⁶³. אחר כך מברכים ברכה אחרונה וממתינים שעה אחת, ואוכלים סעודת יום טוב, הכוללת בשר⁶⁴. כמו כן שותים היום רביעית יין לשמחת יום טוב⁶⁵.

סעודת יום טוב: חובתה המיוחדת בחג השבועות - כדי להראות שנוח ומקובל לישראל יום שניתנה בו התורה⁶⁶. מנהג הוא אצל רבותינו נשיאנו לומר 'תורה' בחג השבועות בעת סעודת יום טוב וגם לספר סיפור ממורנו הבעש"ט⁶⁷. ונכון לנהוג כך⁶⁸. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה נוהג להזכיר גם את משה רבינו ודוד המלך⁶⁹.

בהתועדויות חג השבועות [שהתקיימו ביום טוב שני לפני השקיעה] נהג הרבי נשיא דורנו לעורר על דבר חינוך, ועל דבר שיעורי הת"ת. יש מנגנים בהתועדויות זו ניגוני רבותינו נשיאנו ועל פי הסדר שהורה הרבי בהתועדויות דראש השנה, ועוד. לפני כל ניגון מכריזים שם בעל הניגון. ניגון ג' תנועות (להבעש"ט, הה"מ ואדה"ז), א"י אתה (אדה"ז), ניגון מקהלת אדמו"ר האמצעי, ימין ה' (הצ"צ), לכתחילה אריבער (מהר"ש), ניגון הכנה (רש"ב), הבינוני (הרי"צ), הוא אלו קינו / אתה בחרתנו (הרבי), ניגון הקפות (הרלו"צ - אביו של הרבי). לאחר זה מנגנים כפי שהיה הסדר בסוף ההתועדויות הגדולות (למעט שנים

בנוגע לאלו שהכירו אותם), שזהו עניין שפעולתו היא עבור האומר, אבל בהכרח לומר שעניין זה נותן כח גם עבור אלו שאותם מזכירים בנוסח דאמירת 'זכור'...⁵⁷.

אומרים 'אב הרחמים'. גם מי שאינו מזכיר נשמות, אומר 'אב הרחמים'⁵⁸. אשרי, יהללו, חצי קדיש. תפילת מוסף:

* בפסקה 'ומנחתם ונסכיהם' אומרים (במקום 'ושעיר לכפר') 'ושני שעירים לכפר'⁵⁹.

* בפסקה 'אלוקינו... מלך רחמן' צריך לומר כפי שנתקן במהדורת תשל"ח בסידור 'תהילת ה' (בהסכמת הרבי) על פי סידורי חב"ד הישנים: לְנוֹיָהֶם (ולא כרוב הסיפורים, וכפי שהיה בעבר גם בסידור 'תהילת ה': 'לְנוֹיָהֶם').

נשיאת כפיים: הכול מכסים את פניהם בטלית, וגם את הילדים מכניסים תחת הטלית. גם ידי הכוהנים מכוסות בטלית⁶⁰.

כשהכוהנים נושאים כפיהם במוסף של יום טוב אומר הקהל 'ריבוננו של עולם...' - בשעה שהכוהנים מנגנים דווקא, אבל כשהכוהנים אומרים את התיבות, צריך לשמוע. כשמנגנים הכוהנים לפני התיבה 'וישם', אומר הקהל 'ריבוננו של עולם... הצדיק'. כשמנגנים לפני תיבת "לך" - 'ואם... אלישע'. כשמנגנים לפני תיבת "שלום" - 'וכשם... לטובה'. וכשהכוהנים אומרים תיבת "שלום", מסיימים 'ותשמרני ותחנני ותצני'. 'אדיר במרום' אומרים אחר עניית אמן, כשעדיין הטלית על פניו⁶¹.

הכוהנים נשארים על הדוכן עד אחר סיום קדיש ותקבל'. כך נהגו אצל הרבי. במקום שיוודים הכוהנים לפני כן, יש להימנע מלומר להם אז

62 הרבי היה מברך כל כוהן: "ישראל כוהן". הכוהנים נוהגים להשיב: "ברוכים תהיו".

63 מנהג אדמו"ר מהור"צ - 'רשימות היומן', עמ' רה. מנהג הרבי - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שז. לוח כולל חב"ד.

64 מצווה - שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט ס"ז. וראה חוה"מ כהלכות פ"א ס"ז.

65 חובה - שו"ע אדה"ז שם. וצ"ל רביעית, 'תורה אור' לאדה"ז עמ' 198.

66 שו"ע אדה"ז סי' תצד סעיף ח. וראה רשימות דברים (חיטריק) ח"א עמ' שלב.

67 ספר השיחות תש"ד עמ' 140.

68 התועדויות יום ב' דחה"ש תשכ"ד סכ"ב, תורת מנחם כרך מ, עמ' 57.

69 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שיא.

57 משיחת אחש"פ תשכ"ו סי' (תורת מנחם כרך מו עמ' 343). ועפ"ז יש להזכיר את כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

58 כ"ק אדמו"ר מהור"צ, 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רכ. והוראת הרבי שכן נכון לנהוג - 'המלך במסיבו' ח"ב עמ' נח"נט.

59 שעיר עם שתי הלחם ושעיר לחובת היום. שער הכולל פ"מ סט"ו. קובץ 'גדיל תורה' ברוקלין, גיליון יב.

60 היום יום, טו בתשרי. לקוטי דיבורים ח"א עמ' 58. 'ציצית הלכה למעשה' פ"ב סכ"רכ וש"נ. ולמעשה גם בחורים רווקים נכנסים תחת טליתות של נשואים.

61 'רשימות', היום יום וס' המנהגים שם.

ובפרט טהרת־המשפחה, כשרות האכילה ושתייה ונרות שבת־קודש ויום־טוב.
כמִוִּכֵן עורר אודות הדפסת קבצי חידושי־תורה שנאמרו בהזדמנויות אלו, ובכלל.

ימי התשלומין:

עניינם – אצירת גילויי החג, שלא יאבדו בטרדת הזמן⁷⁴. ההוספה בתורה ובצדקה דימי התשלומין שייכת גם אם בחג־השבועות נעשו כל העניינים בשלימות, ונעשית באופן ד'מעלין בקודש' באופן מיוחד בימים אלו⁷⁵.

בהמשך למדובר⁷⁶ אודות כינוסי ילדים בימים שלפני חג־השבועות, והבאתם בחג־השבועות עצמו לקריאת עשרת הדיברות, הציע הרבי נשיא דורנו הוראה, ועל־מנת לפרסמה:

לאסוף ולכנס ילדי ישראל הן בנים והן בנות, גם בימי התשלומין לחג־השבועות, ומה טוב – עד י"ב בסיוון ועד בכלל, לכנסם פעם אחת, ומה טוב – פעמיים: פעם אחת לכנסם בבתי־הספר שם לומדים הם תורה, בהוספה על סדר לימודם הרגיל, ועוד פעם לכנסם בבית־הכנסת, "מקום שמגדלין בו תפילה".

על־דרך זה יש לנהוג בבתי־הספר ובתי־הכנסת שבארץ־הקודש. ובארץ־הקודש בנוסף לזה יכנסו אותם גם במקומות הקדושים, ובמיוחד בכותל המערבי שאין השכינה זזה ממנו, ובמערות המכפלה (ובודאי יקבלו רשיון לכך), וגם בקבר רחל אימנו⁷⁷.

תשמ"ו ואילך): ניגון הכנה, ד' בבות, ניצ זשוריצי. ה'תהלוכה' לבתי־הכנסת לשמח יהודים בשמחת יום טוב וכו', שייכת במיוחד לחג־השבועות⁷⁰.

יום חמישי

ז' בסיוון – אסרו־חג⁷¹

כנהוג בכל שלושת הרגלים (וקל־חומר בזמן מתן־תורה), עורכים בכל אסרו־חג [או בימים הסמוכים לו] 'כינוס תורה' בכל מקום שאפשר. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה משתתף בזה בשיחה מיוחדת שאמר בהתוועדות דחג־השבועות לכבוד הכינוס⁷².

בשנת תשל"ט⁷³ הציע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לערוך – ביום נפרד – 'כינוס תורה' גם לנשים, בקשר לעניינים הנוגעים לנשי ובנות ישראל,

70) לקוטי־שיחות כרך ח עמ' 252. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שיב. התהלוכה הראשונה היתה בשנת תשט"ו ('התקשרות' גיליון מה עמ' 9. גיליון פט עמ' 17 הע' 7, וש"נ).

71) על השמחה המיוחדת ביום זה, ראה שו"ע אדה"ז סי' תצד סי"ט. נתבאר בלקוטי־שיחות כרך כח עמ' 24. לבני חו"ל: יום־טוב שני בהדלקת נרות מברכות: 'להדליק נר של יו"ט' ו'שהחינו'. ערבית, קידוש וברהמ"ז של יו"ט. בשחרית מוציאים ב' ס"ת, י"ג מידות וכו' כדאתמול, בספר הראשון קוראים ה' קרואים בפ' ראה 'כל הבכור', ח"ק. בספר השני קוראים למפטיר כדאתמול. הפטרה בחבקוק (ספ"ב): 'וזה' בהיכל קדשו...'. הזכרת נשמות (ולא ביום א' דחגה"ש), אב הרחמים, מוסף כדאתמול, ונושאים כפיים גם היום. קידוש וברהמ"ז של יו"ט [ביום ב' אין מנהג לאכול מאכלי חלב – ע"פ לוח כולל חב"ד]. הרבי התוועד בסוף יום ב'. למחרת, יום ח' סיוון – אסרו־חג. בדבר בני חו"ל הנמצאים ביו"ט בארה"ק ולהיפך – ראה הנלקט בס' 'נתיבים בשדה השליחות' ח"א עמ' קג ואילך.

72) שיחת יום ב' דחה"ש תשל"ח סי"ט.

73) שיחת יום ב' דחג־השבועות, הנחת הת' סנ"ו.

74) מדברי אדה"ז – ספר־השיחות תרח"ץ עמ' 285.

75) שיחת מוצש"ק במדבר תשל"ט, הנחת הת' סי"ט.

76) בער"ח סיון תש"מ, לקוטי־שיחות כרך כ"ג עמ' 249.

77) משיחת ש"פ נשא תש"מ, לקוטי־שיחות שם עמ' 259.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש